Dosarul nr. 21r-1098/24 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-22017501-02-21r-03062024 Judecător: Mazureț Roman

D E C I Z I E

18 septembrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții de Apel Centru, în componență:
Președintele ședinței de judecată, judecător Cecan Silvia
Judecătorii Schibin Vladislav și Băbălău Denis

a judecat, în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul Penitenciarului nr. 4 – Cricova, recursul avocatului Russu Vitalie, în interesele condamnatului Lazăr ***** și recursul condamnatului Lazăr ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-341/24 din 15 aprilie 2024, privind plângerea condamnatului Lazăr *****, împotriva administrației instituției penitenciare care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate, cu privire la constatarea deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 07.02.2022 -26.08.2022; 19.07.2023 – 19.09.2023; 07.02.2024 – 15.04.2024.

Instanța de recurs: 10.10.2022 – 23.02.2023; 10.10.2023 – 24.01.2024; 03.06.2024 – 18.09.2025.

Procedura de citare a părților a fost legal executată.

Asupra recursurilor, în baza materialelor din dosar și a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal, -

A C O N S T A T A T:

1. Condamnatul Lazăr *****, la 15 mai 2021 a înaintat judecătorului de instrucție mai multe plângeri împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție în perioada 12.03.2020 și până în prezent, în penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 4 Cricova ale ANP, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate

de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 19.09.2023 s-au admis plângerile condamnatului Lazăr *****, s-a constatat faptul că, condamnatul Lazăr ***** a fost deținut pe parcursul perioadelor 12.03.2020-18.02.2021 și 04.03.2021-03.06.2021 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău al ANP, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - 434 zile, termenul menționat fiind rotunjit până la 440 de zile în favoarea condamnatului Lazăr *****. S-a constatat faptul că, condamnatul Lazăr ***** a fost deținut pe parcursul perioadei 04.06.2021-19.09.2023 (data pronunțării încheieri instanței de judecată) în Penitenciarul nr. 4 Cricova al ANP, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale - 837 zile, termenul menționat fiind rotunjit până la 840 de zile în favoarea condamnatului Lazăr *****. Termenul pedepsei definitive stabilit spre executare lui Lazăr ***** prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.05.2021, redus cu 172 de zile.

3. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2024, încheierea primei instanțe a fost casată, cauza fiind remisă la rejudecare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-341/24 din 15 aprilie 2024, s-a admis plângerea condamnatului Lazăr *****, născut la *****, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție în perioada 12.03.2020 și până în prezent, în penitenciarele nr. 13 – Chișinău și nr. 4 – Cricova ale ANP care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Lazăr *****, născut la *****, a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr.13 – Chișinău în perioada: 12.03.2020 - 02.02.2021, adică 327 (trei sute douăzeci și șapte) zile în calitate de prevenit, și respectiv în perioadele: 03.02.2021 - 18.02.2021; 04.03.2021 - 03.06.2021, cumulativ 106 (una sută șase) zile, având calitate de condamnat. S-a constatat faptul că, condamnatul Lazăr *****, născut la *****, a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 4 – Cricova începând cu data de 04.06.2021, până la 21.08.2023, în calitate de condamnat, timp de 808 (opt sute opt) zile. În condițiile art. 385 alin.(5) și art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală în redacția în vigoare până la data de 22.08.2023, s-a redus termenul pedepsei definitive stabilite lui Lazăr *****, născut la *****, cu 327 (trei sute douăzeci și șapte) zile, pentru perioada detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO în calitate de prevenit (după formula: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv), și respectiv cu alte 91 (nouăzeci și unu) zile, după formula 1 (unu) zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție), pentru perioada detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO în calitate de

condamnat. În privința perioadei rămase de 4 (patru) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Lazăr *****, născut la *****, suma bănească în mărime de 200 (două sute) lei, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M.. S-a constatat faptul că, condamnatul Lazăr *****, născut la *****, a fost deținut în Penitenciarul nr. 4 – Cricova în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, începând cu data de 22.08.2023 până la 15.04.2024, adică 240 zile, și s-a redus termenul pedepsei stabilite lui Lazăr ***** spre executare, cu 24 (douăzeci și patru) zile, în acord cu prevederile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală (în redacția actuală), după formula: 240 zile x 1/10 = 48 de zile. În total, termenul pedepsei definitive stabilite în privința lui Lazăr *****, născut la *****, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.05.2021, s-a redus cu 442 (patru sute patruzeci și două) zile.

5. Cerere de recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-341/24 din 15 aprilie 2024 a formulat Penitenciarul nr. 4 – Cricova, solicitând casarea integrală a încheierii din 15 aprilie 2024, pronunțarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Lazăr ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenție, să fie respinsă.

6. În motivarea recursului, indică, că instanța a aplicat eronat această formulă ,de calcul, prin interpretarea greșită a prevederilor art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, care prevede, că instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Aplicarea unei astfel de formule de calcul contravine vădit voinței legiuitorului, prin faptul că subminează drastic instituția răspunderii penale și afectează principiul individualizării pedepsei penale. Astfel, urmează de menționat că scopul pedepsei penale, pe lângă efectul punitiv mai comporta un efect educativ, de corecție și resocializare a făptuitorului, or, prin intermediul mecanismului dat se creează dubii justificate cu privire la atingerea acestui scop.

7. Accentuează faptul că, Codul penal reprezintă o normă de drept material, iar legislația procesual penală este o normă juridică ce reprezintă procedura procesuală de aplicare a legii. In context, în conformitate cu art. 3 alin. (1) din Codul de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească. Prin aplicarea astfel de formulă, la care a recurs judecătorul la emiterea hotărârii contestate, există riscul formării unei practici de aplicare a efectului retroactiv al legii procesul penale. Mai mult de atât prin aplicarea efectului retroactiv, doar în partea ce vizează formula de calcul cu reduceau de la 1 la 3 zile pentru 10 zile de detenție în condiții precare, fără a

lua în calcul statutul procesual al persoanei în perioada detenției, cum o constatat instanța până la modificările operate prin Legea nr. 245/2023, duce la o aplicare defectuoasă a efectului retroactiv.

8. Mai susține că, prin raportul prezentat a fost demonstrat faptul că, pe parcursul deținerii lui Lazăr ***** au fost respectate din toate punctele de vedere standardele de întreținere a condamnaților și nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante. Suplimentar, în perioada : 03.06.2021 - prezent, în vederea executării efective și integrale a pedepsei stabilite, condamnatul Lazăr ***** se deținut în custodia Penitenciarului nr.4 – Cricova, perioadă în care a fost cazat în condiții de detenție acceptabile. La caz instanța de judecată nu a reținut alegațiile reprezentantului instituției penitenciare cu privire la netemeinicia plângerii formulate de către condamnatul Lazăr *****, indicând în raportul anexat de către Penitenciarul nr. 4 – Cricova. Prin urmare, condamnatul Lazăr ***** depunând plângerea nu a făcut referire la careva condiții concrete care i-ar fi afectat drepturile și libertățile șale și nu descrie în nici un mod condițiile concrete pe care își susține afirmațiile privind detenția precară în Penitenciarul nr.4 – Cricova, iar pe de altă parte, instanța de judecată, nu a identificat careva rapoarte naționale sau internaționale care s-ar referi la condițiile precare de detenție în acest penitenciar, în perioada anilor 2021-2023, deși pentru perioada în care s-a deținut acesta în Penitenciarul nr.4 – Cricova a dispus reducerea din termenul de pedeapsă în care s-a aflat în condiții acceptabile și nicidecum contrare art.3 CEDO. Or, din plângerea depusă de condamnatul Lazăr ***** se prezumă că în cadrul condițiilor de detenție în care s-a aflat i-au fost afectate grav drepturile prevenitului și condamnatului dar fără a fi justificate de către acesta, prin probe concludente și pertinente.

9. Nefiind de acord cu încheierea judecătorului de instrucție, avocatul Russu Vitalie, din numele condamnatului Lazăr ***** a declarat cerere de recurs, prin care a solicitat casarea integrală a încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 15.04.2024, cu admiterea integrală a cererii condamnatului Lazăr ***** privind constatarea condițiilor de detenție și reduseră pedepsei, constatarea deținutului Lazăr *****, degradante și inumane condițiile de detenție ale acestuia în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău perioada de timp în care acesta s-a deținut, pentru o perioadă de 440 zile, constatarea deținutului Lazăr *****, degradante și inumane condițiile de detenție ale acestuia în Penitenciarul nr. 4 – Chișinău perioada de timp în care acesta s-a deținut, pentru o perioadă de 840 zile și reducerea deținutului Lazăr *****, cu 1 zile închisoare pentru 1 zi de arest preventiv, și pedeapsa condamnatului cu 3 zile din 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

10. În susținerea poziției sale, indică, că instanța de fond în cadrul examinării cauzei și probelor prezentate corect și legal a constatat că, condamnatul Lazăr ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și Penitenciarul nr. 4 – Cricova, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, făcând trimitere la normele naționale și internaționale și

în acest sens a dispus admiterea plângerii. Totodată, deși instanța de fond a admis plângerea condamnatului, prin cerere a solicitat reducerea lui Lazăr ***** cu 2 zile închisoare pentru 1 zi de arest preventiv, deoarece ultimul s- a aflat cu mandate de arest în calitate de prevenit din data de 12.03.202 până la data de 02.02,2021, respectiv o perioadă de 327 zile, pentru care putea beneficia de reducerea stabilită imperativ de către legiuitor, și anume două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv în conformitate cu prevederile art. 473^4 alin. (6), 385 alin. (5), (6) din Codul de procedură penală, instanța de fond nici nu s-a expus asupra acestei solicitări și această perioadă de 327 zile aflată în detenție în calitate de prevenit nici nu a fost calculată. Faptul că, condamnatul Lazăr ***** a fost deținut în Penitenciarul 13 – Chișinău în calitate de prevenit/condamnat în perioada indicată mai sus este confirmat prin sentințele, deciziile instanțelor de judecată și certificatul eliberat de administrația Penitenciarului nr. 13 – Chișinău care sunt anexate la materialele cauzei dar care nu au fost studiate de instanța de fond.

11. De asemenea, opinează că, instanța de fond greșit a calculat perioada de detenție în Penitenciarul nr.13 – Chișinău în care s-a aflat condamnatul Lazăr ***** în calitate de condamnat, pentru o perioadă perioada de 440 zile, a fost micșorată pedeapsa doar cu 88 zile, ceea ce este contrar normelor legislative. Astfel, condamnatul Lazăr *****, s-a aflat cu mandate de arest în calitate de prevenit din data de 12.03.2020 până la data de 02.02.2021 (data pronunțării sentinței), respectiv o perioadă de 365 zile, pentru care poate beneficia de reducerea stabilită imperativ de către legiuitor, și anume două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv în conformitate cu prevederile art. 473^4 alin. (6) din Codul de procedură penală - în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin. (3) din Codul de procedură penală, preveniții sunt despăgubiți în conformitate cu art.385 alin.(5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă. Iar perioada din data de 02.02.2021 urmează a fi calculată în temeiul art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, respectiv pentru perioada de 840 de zile, ultimul ispășind pedeapsa potrivit sentinței, astfel luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, consideră necesar, oportun și rezonabil de a calcula 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei definitive stabilite lui Lazăr *****, să se calculeze din momentul pronunțării sentinței judecătorești.

12. Astfel, consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat Lazăr ***** pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, cât și în Penitenciarul nr. 4 – Cricova atât în calitate de prevenit, cât și în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

13. Urmare a dezacordului cu încheierea judecătorului de instrucție,

condamnatul Lazăr ***** a declarat cerere de recurs, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-341/24 din 15 aprilie 2024 și rejudecarea cauzei, pronunțarea unei noi hotărâri cu aplicarea prevederile art.385.alin.(5), art.473[1] alin.(4) din Codul de procedură penală (în redacția Legii în vigoare momentul depunerii plângerii) în privința condamnatului și anume în calitate de prevenit două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, iar în calitate de condamnat 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție.

14. Conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

15. Administrația penitenciară și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe, completări la cererea de recurs, sau alte cereri/demersuri, însă acestea trebuie să parvină la instanța de recurs, cu cel puțin 1 (una) zile înainte de data ședinței de judecată. Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art.319 din Codul de procedură penală privind citarea participanților la proces, instanța conform art.447 alin.(1) din Codul de procedură penală a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

16. Penitenciarul nr. 4 – Cricova a informat instanța de recurs despre faptul că, condamnatul Lazăr ***** a fost eliberat la 23.10.2024 conform art. 473 din Codul de procedură penală.

17. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursurile declarate sunt nefondate şi pasibile de a fi respinse, din următoarele considerente.*

18. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

19. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

20. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1)* ***respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat;*** *b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2) admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este*

necesară administrarea de probe suplimentare; d) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.

21. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96[1] din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza*

acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.

22. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Ungheni din 02.02.2021, Lazăr ***** a fost condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (1) și art. 171 alin. (1) din Codul penal, cu stabilirea unei pedepse, prin prisma art. 84 din Codul penal, la 6 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

23. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.05.2021, s-a casat sentința Judecătoriei Ungheni din 02.02.2021, în latura penală și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care acesta a fost condamnat la pedeapsa definitivă de 10 ani și 6 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

24. Începutul termenului de executare al pedepsei fiind considerat 09.03.2020, sfârșitul termenului de executare a pedepsei intervine la data de 08.09.2030.

25. Colegiul penal reține că, condamnatul Lazăr ***** în plângerea sa a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în calitate de prevenit și în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și Penitenciarul nr. 4 – Cricova, în calitate de condamnat și astfel, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Lazăr ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 12.03.2020 - 18.02.2021 și respectiv 04.03.2021 - 03.06.2021 și în Penitenciarul nr.4 – Cricova în perioada 04.06.2021 - 21.08.2023 și respectiv 22.08.2023 - 15.04.2024 (fiind data pronunțării încheierii).

26. Cu titlu de principiu, instanța de recurs reține că, prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare la data de 22.08.2023, prevederile art. 385 alin.(5) și art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală au suferit modificări. Deci, dacă până la operarea modificărilor la art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, prevenitului i se reduceau două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv în condiții precare, iar condamnatului în baza art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală i se reducea de la 1 la 3 zile pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare, atunci după data de 22.08.2023, pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ pot fi acordate cel mult 2 zile de reduceri la pedeapsă, fără a se face deosebire asupra statutului persoanei deținute.

27. În contextul constatărilor menționate supra, instanța de recurs consideră că, la emiterea încheierii, instanța de judecată urmează să țină cont de faptul că, mecanismul de reducere a pedepsei stabilit la art. 385 alin.(5) și art. 473^4 din Codul de procedură penală (în redacția actuală) este defavorabil în raport cu cel prevăzut de legea care guverna speța la momentul adresării petiționarului în instanța de judecată.

28. Astfel, deși normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu

privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în Codul de procedură penală, totuși, după natura lor, și prin efectul de compensație asupra modalității precare de executare a pedepsei penale au un caracter material, deci retroactivează în condițiile art. 10 din Codul penal.

29. Prin urmare, mecanismul compensatoriu pentru condițiile de detenție precare care a fost inițiat sub imperiul unei legi mai vechi, dar mai favorabile condamnatului, va continua să fie aplicabil în pofida existenței legii noi defavorabile. În consecință, instanța de judecată urmează să ia în calcul că, mecanismul compensatoriu prevăzut de legea veche mai favorabilă condamnatului va putea fi aplicată doar pentru perioada cât a produs efecte juridice, deci până la 22.08.2023, perioadele ulterioare acestei date, urmând a fi calculate conform legislației în vigoare.

30. Conform art. 473^2 din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

31. Potrivit art. 473^4 din Codul de procedură penală (în vigoare până la 22.08.2023), *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor bănești, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare.*

32. În conformitate cu art.385 alin. (5) din Codul de procedură penală, *în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.*

33. Art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală (modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare la data de 22.08.2023) stabilește că, *în cazul*

constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

34. Raportând dispozițiile normelor sus-citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția judecătorului de instrucție prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul penal apreciază concluzia instanței de fond ca fiind una corectă.

35. După cum s-a stabilit supra, Lazăr ***** a fost deținut în diferite perioade în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, și anume în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 12.03.2020 - 18.02.2021 și respectiv 04.03.2021 - 03.06.2021 și în Penitenciarul nr.4 – Cricova în perioada 04.06.2021 - 21.08.2023 și respectiv 22.08.2023 - 15.04.2024. Prin urmare, Colegiul penal atestă că, prin plângerea din speță, condamnatul Lazăr ***** a contestat perioadele de detenție în condiții inumane în instituțiile penitenciare în calitate de prevenit și de condamnat, iar prima instanță întemeiat a admis solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în instituțiile penitenciare, constatând că, cererea întrunește condițiile prevăzute de art. 473[2] – 473[4] din Codul de procedură penală.

36. Colegiul penal ține să menționeze că, CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*). La constatarea condiţiilor de detenţie, instanța națională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie,

trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

37. Colegiul penal reține că, din textul recursului formulat de către Penitenciarul nr. 4 – Cricova se atestă dezacordul acestuia cu încheierea judecătorului fondului în partea admiterii plângerii, prin constatarea condițiilor de detenție inumane în penitenciarele vizate.

38. Contrar criticilor părții recurente, instanța de recurs reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Lazăr ***** s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău *pentru perioada 12.03.2020 – 02.02.2021* în calitate de prevenit, *ce constituie 327 zile,* dispunând corect, reducerea pedepsei în privința condamnatului cu 1 zi de reducere pentru fiecare 1 zi de arest preventiv, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituția penitenciară vizată, prin aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală (în vigoare la momentul depunerii plângerii), astfel încât, din termenul pedepsei stabilite *să se reducă 327 de zile*, și în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, *pentru perioada 03.02.2021 – 18.02.2021, 04.03.2021 – 03.06.2021* în calitate de condamnat *ce constituie 106 zile*, dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului Lazăr ***** cu 1 zi pentru 10 zile de arest în calitate de condamnat, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare vizate, prin aplicarea prevederilor 473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală (în vigoare la momentul depunerii plângerii), astfel încât, din termenul pedepsei stabilite lui Lazăr ***** *să se reducă 91 zile*, în ce privește perioada de 4 (patru) zile calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului suma de bani în mărime de 200 (două sute) lei, şi anume o unitate convenţională pentru o zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie.

39. Totodată, condamnatul Lazăr ***** s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 4 – Cricova, *pentru perioada 22.08.2023 – 15.04.2024* în calitate de condamnat *ce constituie 24 zile*, dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului Lazăr ***** cu 1 zi pentru 10 zile de arest în calitate de condamnat, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituțiile penitenciare vizate, aplicând întemeiat prevederile Codul de procedură penală supuse modificărilor prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare la data de 22.08.2023.

40. În concluzie, instanța de recurs reiterează poziția fondului cu privire la temeinicia reducerii pedepsei stabilite condamnatului prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.05.2021 *cu 442 zile*. Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 4 – Cricova, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul

detenției sale în penitenciarele vizate, pe perioada de 327 zile, 106 zile și 240 zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituției penitenciare enunțate.

41. Colegiul penal respinge argumentul administrației penitenciare privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Lazăr ***** i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

42. În același context, instanța de recurs reține, că **potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT**, potrivit căruia, **Penitenciarul nr. 13 – Chișinău** și **Penitenciarul nr. 4 - Cricova**, fac parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul

deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia.

43. Mai mult ca atât, CpPT menționează că, condițiile în **Penitenciarul nr. 13 – Chișinău**, rămân departe de a fi satisfăcătoare. Multe celule sunt într-o stare de igienă nesatisfăcătoare. Accesul la lumina naturală este limitat datorită dimensiunilor mici ale ferestrelor și existenței unor obiecte externe care împiedică pătrunderea luminii naturale. De asemenea, aerisirea artificială nu funcționează în majoritatea penitenciarelor. Celulele sunt într-o stare igienică proastă, paturi înguste, ecranate de o perdea, cu saltele adesea uzate. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general,

insalubre. Lucrurile personale ale deținuților sunt depozitate în genți, sub pat. Deținuții adesea dorm pe saltele murdare și uneori goale. Sunt, de asemenea, restanțe privind asigurarea cu haine a deținuților. Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil.

44. În aceeași ordine de idei, potrivit **Raportului anual de activitate pentru anul 2022**, se menționează că, pe parcursul anului 2022, Consiliul pentru Prevenirea Torturii a efectuat vizite în 5 instituții subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor din subordinea Ministerului Justiției. CpPT a vizitat inclusiv și Penitenciarul nr. 13 Chișinău. De asemenea, în perioada 5-13 decembrie 2022, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) a desfășurat o vizită ad-hoc în Republica Moldova. Vizita a fost focusată exclusiv pe domeniul sistemului penitenciar. Astfel că, s-a constatat că, în sistemul penitenciar CPT nu a constatat alegații/plângeri pe acte de tortură fizică, dar a semnalat: aplicarea torturii psihologice; utilizarea excesivă a forței fizice față de deținuți; multiple cazuri de violență fizică și intimidări între deținuți, precum și nesoluționarea problemei ierarhiei criminale neformale; eșecul în asigurarea unui mediu de detenție sigur din cauza insuficienței de cadre, subculturii criminale, celulelor comune, lipsa încrederii în personalul penitenciar; supraaglomerarea; lipsa/insuficiența activităților ocupaționale; creșterea numărului de deținuți diagnosticați cu probleme de sănătate mentală; aplicarea disproporționată a sancțiunilor disciplinare etc. Astfel, cele mai importante probleme sistemice ce țin de prevenirea și combaterea fenomenului torturii, identificate de CpPT anterior, rămân a fi actuale și în 2022: fluxul masiv al personalului și numărului mare de funcții vacante care împiedică realizarea efectivă și eficientă a sarcinilor instituțiilor în care se dețin persoane private de libertate și asigurarea respectării drepturilor acestor persoane; lipsa mecanismelor de plângeri efective/informări confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului sau ONG-urilor; documentarea și raportarea leziunilor corporale în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale, în mare parte, nu se realizează conform ordinului; lipsa totală (de jure și de facto) a garanțiilor împotriva torturii sau altor rele tratamente în cadrul izolatorului de detenție din cadrul Comenduirii Garnizoanei Chișinău din cadrul Ministerului Apărării Republicii Moldova; carențe la examinarea medicală a reținuților la fiecare intrare și ieșire din instituție; lipsa independenței personalului medical, nerespectarea confidențialității datelor cu caracter medical și lipsa mecanismelor confidențiale de raportare a leziunilor corporale constatate; suprapopularea instituțiilor penitenciare; continuarea prezenței relațiilor informale dintre deținuți, cauzate de fenomenul subculturii criminale, care persistă în majoritatea instituțiilor penitenciare; condiții materiale de detenție în majoritatea instituțiilor privative de libertate sunt sub standardele naționale și internaționale; condițiile de detenție nu sunt adaptate la nevoile speciale ale deținuților cu dizabilități. Concomitent, se invocă problema suprapopulării instituțiilor penitenciare este încă actuală, majoritatea instituțiilor

vizitate de către CpPT în anul 2022 (Penitenciarul nr. 3, Penitenciarul nr. 4, Penitenciarul nr. 13) înregistrând un număr mai mare de persoane deținute, decât locuri pe care le pot oferi penitenciarele în conformitate cu standardele CPT. CpPT reiterează și că asigurarea protecției deținuților împotriva violenței dintre deținuți este una dintre obligațiile personalului penitenciar, iar incapacitatea asigurării acestor garanții constituie rele tratamente din partea instituțiilor guvernamentale. Asigurarea cu personal medical continuă să fie insuficientă, fapt ce influențează accesul condamnaților la examinare medicală. La acest capitol situația rămâne neschimbată, CpPT consideră important a revedea statutul medicilor angajați în sistemul penitenciar, pentru a face posibilă remunerarea gărzilor, nu doar oferirea de zile libere, precum și necesară a elabora și a implementa efectiv o strategie/plan de acțiuni în vederea asigurării spitalului și altor instituții penitenciare cu cadre medicale. Se mai indică, că cu regret, practic în toate instituțiile penitenciare vizitate, într-un număr mare de celule, condițiile materiale de detenție sunt departe de fi considerate satisfăcătoare. Practic în toate instituțiile vizitate, o mare parte din celule au un mobilier vechi, cel mai des defect, starea de întreținere a acestuia lasă de dorit, condițiile fiind mediocre. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Această imagine se creează și datorită faptului că multe din celule sunt pline de numeroase obiecte/lucruri personale ale deținuților, care, vizual, transformă spațiile în depozit, lucrurile personale ale deținuților fiind depozitate în genți, sub pat, iar numărul acestora este mult mai mare decât cele necesare pentru trai.

45. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

46. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

47. Subsecvent, condamnatul prin intermediul avocatului său, cât și condamnatul a contestat încheierea judecătorului de instrucție în partea aplicării unui mecanism compensatoriu eronat, considerând că reducerea dispusă de instanța de fond este una necorespunzătoare și cu aplicarea legii necorespunzătoare.

48. Aici, Colegiul penal, în detrimentul alegațiilor formulate, subliniază că, la aplicarea mecanismului compensatoriu în privința condamnatului Lazăr ***** instanța de fond a dat deplină eficiență prevederilor art. 385 alin. (5) și art. 473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală (până la modificări și ulterior acestora), iar instanța de recurs nu a constatat careva temeiuri de a interveni și a modifica soluția instanței. Astfel că, reducerea stabilită este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate. Or, dispozițiile cu referire la modalitatea de calcul al reducerii pedepsei reprezintă un drept și o rezervă de atitudine a instanței de judecată și nu o obligație, judecătorul apreciind cuantumul reducerii pedepsei condamnatului ținând cont de probele anexate la materialele cauzei cu referire la condițiile de detenție a condamnatului în instituția vizată, raportată la concluziile CpPT referitoare la acest penitenciar. Prin urmare, legea nu impune un raport strict de compensare a zilelor de detenție, aceasta făcându-se anume din considerentul că fiecare caz are specificul său și la evaluarea condițiilor de detenție, gradul de încălcare a drepturilor deținutului garantate prin articolul 3 din CEDO este diferit.

49. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

50. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

51. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul Penitenciarului nr. 4 – Cricova, recursul avocatului Russu Vitalie, în interesele condamnatului Lazăr ***** și condamnatul Lazăr ***** urmează a fi respinse ca nefondate.

52. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul Penitenciarului nr. 4 – Cricova, recursul avocatului Russu Vitalie, în interesele condamnatului Lazăr ***** și recursul condamnatului Lazăr ***** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr.21ji-341/24 din 15 aprilie 2024 și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Cecan Silvia

Judecător Schibin Vladislav

Judecător Băbălău Denis